

Η κόρη του Θεού Ίντρα, κατεβαίνει από τον Ουρανό για να δει πως ζουν οι άνθρωποι πάνω στη γη. Βιώνει όλες τις καταστάσεις που περνάει μια σύγχρονη γυναίκα, τις ζει, τις γνωρίζει, τις ανατέμνει και καταλήγει σε κάποια συμπεράσματα...

Αυτή είναι με λίγα λόγια, η υπόθεση του Θεατρικού έργου «Ονειρόδραμα», του Στρίμπεργκ, που ο συγγραφέας Γιώργος Μανιώτης προτιμά να διαβάσει, γιατί όπως λέει ο ίδιος:

«Η μεταφυσική αυτού του βιβλίου είναι μια ποίηση. Μέσα σ' αυτήν αποκαλύπτεται η ποιότητα των καταστάσεων. Υπάρχει βέβαια κάτι το ονειρικό, που όμως δεν με τυφλώνει. Ο συγγραφέας εκεί, είναι σαν ένα μέντιουμ όπου περνάει από μέσα του και εκφράζεται κάθε τι που υπάρχει στο χώρο μας, χωρίς να αλλοιώνεται από εξωτερικούς παράγοντες».

Μιλάμε λοιπόν με το θεατρικό συγγραφέα Γιώργο Μανιώτη, ο οποίος έκανε πρόσφατα και την πρώτη του εμφάνιση στο χώρο του μυθιστορήματος. Με την ευκαιρία αυτή τον συναντήσαμε και είπαμε δύο λόγια μαζί του για τα βιβλία και το ρόλο που αυτά έπαιξαν στην επιλογή του να γίνει συγγραφέας. Ας τον αφήσουμε όμως να μας τα πει ο ίδιος μ' εκείνον τον ανεπανάληπτο τρόπο διήγησης που διαθέτει...

—Δυστυχώς όλοι ξεκινάμε από τα αριστουργήματα της παγκόσμιας λογοτεχνίας και τα διαβάζουμε με κεκτημένη ταχύτητα, δίχως να μπορούμε να τα καταλάβουμε λόγω ηλικίας και ελλείψης εμπειριών. Τι μπορεί να καταλάβει ένα παιδί δεκατεσσέρων ετών, από το «Πόλεμος και Ειρήνη», «Άννα Καρένινα» ή τη «Μαντάμ Μποβαρύ».

Πάντως απ' αυτές τις αναγνώσεις κάτι μένει. Μια παράξενη αίσθηση, που αργότερα ωριμάζει και γίνεται γνώση που σμιλεύει τον χαρακτήρα. Εγώ, επανέρχομαι πάντα σ' αυτά τα παλιά βιβλία.

Στον «Δον Κιχώτη», τον «Εξάδελφο Πόνς» και την «Εξαδέλφη Μπέττα».

Κυρίως όμως, διαβάζω και ξαναδιαβάζω τις Βάκχες του Ευριπίδη, τον Οιδίποδα, το Ονειρόδραμα, του Στρίμπεργκ. Από πολύ μικρός παρακολουθούσα θέατρο και διάβαζα από έντεκα χρονών θεατρικά έργα.

Α ναι, τώρα που ανάφερα τις Βάκ-

«Ένα βιβλίο μπορεί ν' αλλάξει τη μοίρα του κόσμου...»

Συνέντευξη με τον ΓΙΩΡΓΟ ΜΑΝΙΩΤΗ

χες, θυμήθηκα κάτι σχετικό με τις εγκυκλοπαίδειες. Θεωρώ ότι μια καλή εγκυκλοπαίδεια είναι εντελώς απαραίτητη. Μια φορά, μάλιστα σε κάποιο θεατρικό πρόγραμμα υπήρχε ένα απόσπασμα από την εγκυκλοπαίδεια του πανεπιστημίου της Οξφόρδης που εξηγούσε τις Βάκχες, του Ευριπίδη. Το διαβάζει, και είχα μείνει κατάπληκτος γιατί επρόκειτο για ένα εντελώς εμπειριστατωμένο άρθρο. Είναι βασικό να μπορεί κανείς ν' ανατρέξει σε μια εγκυκλοπαίδεια, φθάνει βέβαια να μη γίνεται ξερή απομνημόνευση.

Αλλά ας ξαναγυρίσουμε στα βιβλία...

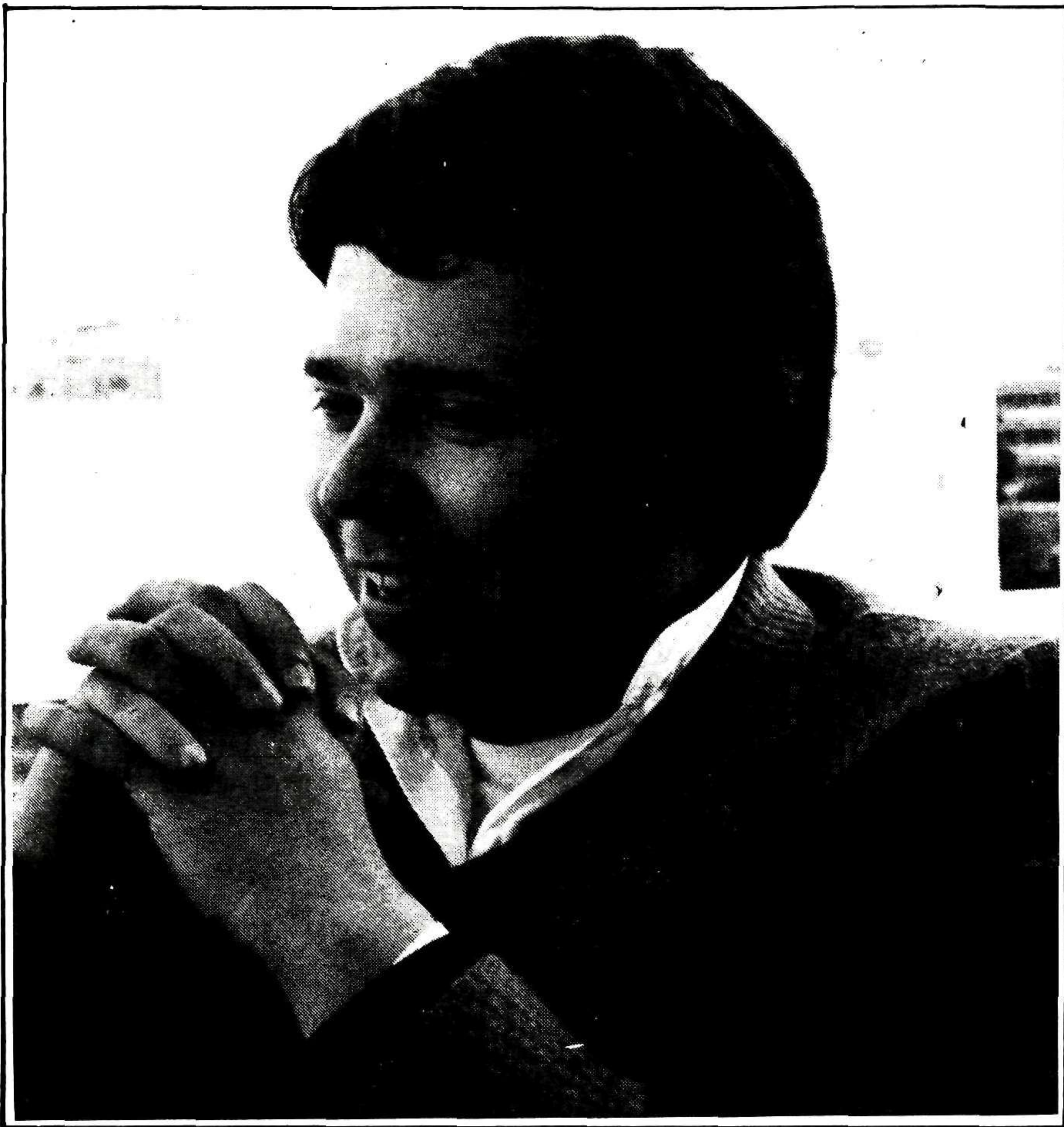
Το βιβλίο σήμερα, όπως και το Θέατρο, θεωρείται πια «ντεμοντέ». Πολλοί προτιμούν τον κινηματογράφο από το θέατρο. Τους κάνει για ένα δίωρο φτηνούς τουρίστες. Όσο για το βιβλίο, αν κρίνουν από τις διαφημίσεις που γίνονται στην τηλεόραση για την υποστήριξή του, όλοι πιστεύουν ότι μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορείς να το διαβάσεις. Όταν θρέχει, δίπλα στο αναμμένο τζάκι και γενικά όταν είσαι αποκλεισμένος σε ένα ας πούμε εξοχικό σπίτι. Δηλαδή η ανάγνωση του βιβλίου συμβαδίζει

μ' έναν ψευτορομαντισμό.

Αυτό βέβαια, είναι μεγάλο λάθος. Εγώ, πιστεύω ότι ένα βιβλίο μπορεί ν' αλλάξει τη μοίρα του κόσμου. Ή να σε κάνει να αλλάξεις εσύ την οπτική σου γωνία. Η ανάγνωση ενός βιβλίου δεν είναι μια ανώφελη και περιττή λειτουργία που η σύγχρονοι πνευματικοί άνθρωποι πρέπει να αποφεύγουν, θεωρώντας την άχρηστη. Ένα καλό βιβλίο είναι ένας χάρτης, ένα παράθυρο που σου δίνει τη δυνατότητα να παρατηρήσεις τι ακριβώς γίνεται γύρω σου.

Με ρότησες προηγουμένως πως άρχισα να γράφω βιβλία και γιατί τελευταία στράφηκα στο μυθιστόρημα. Το πως άρχισα, πάει πολύ μακριά. Ας πούμε καλύτερα για την πεζογραφία.

Στην πεζογραφία λοιπόν, μου δίνεται η δυνατότητα να μην περιορίζω τη φαντασία μου και να γράφω αυτό ακριβώς που θέλω. Μ' αρέσει, γιατί είναι πιο άμεσος τρόπος —από τον θεατρικό λόγο που για να αποδώσει πρέπει να συνεργαστούν αρμονικά όλοι οι συντελεστές δηλ. ο σκηνοθέτης, οι ηθοποιοί κι ο συγγραφέας—, να επικοινωνήσεις με το κοινό. Είσαι εσύ κι ο αναγνώστης. Η

δύναμη του λόγου και η φαντασία του αναγνώστη.

Η λειτουργία της συγγραφής του θεατρικού έργου είναι μια μέθη! Είναι σαν να αυτοπυρπολείσαι! Για να συλλάβεις μια ατμόσφαιρα, πρέπει εκείνη τη στιγμή να δράσεις ακαριαία, και σε βάθος.

Στην πεζογραφία, είσαι ένας ετοιμοθάνατος σε αναμονή! Έχεις μεγαλύτερη πίστωση χρόνου. Για να τελειώσεις ένα μυθιστόρημα, δίχως να μειώσεις καθόλου την έντασή σου, χρειάζεται περισσότερο χαμαλί. Έχεις ένα συγκεκριμένο σκοπό, μια βούληση που καταβυθίζεται μέσα σου και φέρνει στην επιφάνεια αυτά που υπάρχουν αποταμιευμένα από την παιδική σου ηλικία. Η μεγάλη τέχνη βρίσκεται ακριβώς εκεί. Στο να μην καταστρέψεις την αρμονία όλων αυτών, αλλά να μπορέσεις να τη διαφυλάξεις και να την παρουσιάσεις, όπως ακριβώς ξετυλίγεται μέσα στον χρόνο...

— Γιώργο Μανιώτη, πιστεύεις ότι η ύπαρξη βιβλιοθήκης στο προσωπικό μας χώρο, ή γενικότερα μιας καλά οργανωμένης βιβλιοθήκης που προσφέρεται για πιο σπάνια και δυσεύρετα κείμενα, συντελεί στην τελι-

κή διαμόρφωση του χαρακτήρα μας;

— Η βιβλιοθήκη είναι το σημαντικότερο πράγμα. Η μνήμη και η σοφία όλων των εποχών, τυπωμένη σε κάποια βιβλία που έχεις τη δυνατότητα να συμβουλευτείς. Και αυτό σε σώζει από πάρα πολλά. Γιατί αν ανήκεις στους ευαίσθητους αναγνώστες, σώζεσαι από πάρα πολλά. Δηλαδή, μαθαίνει χωρίς προηγουμένως να πάθεις. Κι αυτό είναι και η λειτουργία του βιβλίου.

Προσωπικά, το μόνο είδος βιβλίου που δεν μ' αντιπροσωπεύει, είναι η φανταστική λογοτεχνία. Προτιμώ τη λογοτεχνία που στηρίζεται στις εμπειρίες της ανθρώπινης ύπαρξης και έχει κάποια τέχνη με τους φυσικούς νόμους και τις λειτουργίες. Δεν είμαι υπέρ του ρεαλισμού, αλλά ούτε και μπορώ να πιστεύω σ' ένα θαύμα, να παραπλανηθώ μέσα από μια αχαλίνωτη φαντασία, σε μια κατάσταση που δεν είναι παρά μια σύμβαση.

Μ' αρέσει παραδείγματος χάριν ο Όμηρος, γιατί με πληροφορεί περισσότερο από κάθε άλλον συγγραφέα για το ανθρώπινο παραμύθι. Δεν χρησιμοποιεί τη μεταφυσική για να εδραιώσει ένα ψεύτικο μύθο.

Πρέπει να μπορούμε να ξεχωρίζου-

με τότε ένα βιβλίο, περνάει στο χώρο της τέχνης. Η πραγματική τέχνη μας προφυλάσσει, μας ψυχαγωγεί, μας μαθαίνει τον κόσμο και σήμερα μάλιστα μας σώζει από την κατάθλιψη, όσο απαισιόδοξο κι αν είναι το έργο, αρκεί να είναι μεγάλο.

Έτσι και το βιβλίο, είναι ένας ζωντανός οργανισμός. Μεγαλώνει, αλλάζει με τις εποχές και οι εποχές φωτίζουν τις διάφορες πτυχές του, όπως ακριβώς το φως του ήλιου φωτίζει ένα τοπίο μ' άλλα χρώματα και άλλες σκιές κάθε φορά. Η τέχνη δεν είναι στατική...

Αρκεί λοιπόν να 'ναι μεγάλο το έργο, όπως μας είπε ο συγγραφέας Γιώργος Μανιώτης. Τις ποικίλες, αβέβαιες και συχνά άγνωστες διαδρομές που ακολουθεί το κάθε έργο φωτίζουν σκόρπιες μαρτυρίες για το πέρασμά του. Στόχος της διαδρομής ο αναγνώστης, οι διαδοχικοί αναγνώστες: φυσική της κατάληξη ένας χώρος. Και στην περίπτωση αυτή, πολλοί χώροι μέσα στη διαχρονία. Έτσι φτάνουμε στις βιβλιοθήκες, τις ιδιωτικές και τις άλλες: μοναστηριακές, σχολικές, πανεπιστημιακές, λαϊκές. Μεγάλες ή μικρές οι συλλογές, φημισμένες ή άγνωστες, σχηματίστηκαν από κοινά κίνητρα: να εξυπηρετήσουν την έφεση του ειδέναι, να διαφυλάξουν τα πολύτιμα πνευματικά ανθρώπινα δημιουργήματα για να τα κληροδοτήσουν με τη σειρά τους στις επερχόμενες γενεές.

Ο Γιώργος Μανιώτης, θεωρείται από τους πιο πετυχημένους Έλληνες θεατρικούς συγγραφείς. Έργα του έχουν παρουσιαστεί στο Εθνικό Θέατρο, στο Κρατικό Θέατρο Θεσ/κης, στο Θέατρο του Πειραιά, από τον Θίασο του Δ. Ποταμίτη και άλλους πολλούς. Ο ίδιος, θεωρεί επιτυχίες, τα έργα του: «Mars» «Κοινή λογική», «Σύζυγοι» και το «Τάξις και Αταξία». Έργα του, ειδικά γραμμένα για το ραδιόφωνο έχουν ακουστεί κατ' επανάληψη. Αυτόν μάλιστα τον καιρό κάθε Τρίτη και Παρασκευή, στις 9.50', Α' πρόγραμμα, μεταδίδεται η ραδιοφωνική εκπομπή του: «Το τηλέφωνο της Άννας», με την Αντιγόνη Βαλάκου. Σε λίγες μέρες, δημοσιεύεται το πρώτο του μυθιστόρημα, με τίτλο «Ο άγνωστος στρατιώτης». Μας μίλησε εδώ, σ' αυτή τη συνέντευξη, σαν άνθρωπος που διαβάζει από μικρός, αλλά και σα συγγραφέας για το βιβλίο, τον αναγνώστη και τις βιβλιοθήκες...